

Visoka greda

Visoka greda je uspešen način pridelovanja zelenjave. Preizkušena je bila že v mnogih vrtovih in količina zdravih pridelkov je bila obilna. Prednost visokih gred se kaže v majhnih vrtovih, kjer želimo na majhni površini pridelovati zelenjavo.

Visoko gredo so prvi uporabljali Kitajci.

Najugodnejši čas za izdelavo visoke grede je pozna jesen. Običajno imamo takrat dovolj organskega odpadnega materiala. Spomladi se taka greda kmalu ogreje in je pripravljena za zgodnjo setev in saditev.

Mesto za gredo izberemo v **smeri S-J**. Pri tej legi se bosta segrevali obe polovici enakomerno. Najboljše je sončno in brezvetrno mesto. Greda naj bo visoka okoli 120 cm in široka največ 150 cm. Kjer pa rokujejo z visoko gredo otroci v obdobju odraščanja, naj bosta višina in širina grede prilagojena njihovi velikosti (višina in širina grede od 60cm do 100cm). Dolžina je poljubna, odvisno od razpoložljivega prostora in naših želja.

Preden se lotimo dela, si pripravimo ves potreben material. Če pripravljamo gredo, kjer je trata, najprej odstranimo vrhnjo plast zemlje. Na že obstoječih klasičnih gredah odstranimo 25 cm zemlje, jo zložimo na kup in zaščitimo pred soncem in dežjem s folijo, lubjem, slamo...

Grobe vrtno ostanke, kot so razne veje dreves in grmov ter debela stebela sončnic, narežemo na manjše kose.

Priskrbimo si listje (orehovo listje ni zaželeno).

Če imamo na razpolago šoto, jo uporabimo.

Potek izdelave:

Na izkopani del naložimo grobe rastlinske odpadke v višini 50 cm. Služijo drenaži, zato naj bodo gosto prepleteni.

Če imamo izrezane kose trate, jih položimo na to plast s travo obrnjeno navzdol. Če trave nimamo, naredimo 15 cm plast mešanih vrtnih odpadkov, ki jih potresemo z zemljo.

Površino poravnamo in oblikujemo gomilo.

Dodamo plast vlažnega listja in prekrijemo s 5 cm zemlje. Z lopato temeljito pretlačimo z vseh strani.

Napravimo 5 cm debelo plast iz grobega komposta. Vse to prekrijemo z nekaj šote.

Gredi dodamo 15-20 cm debelo plast vrtno zemlje, ki smo ji primešali drobnji kompost. Če nimamo dovolj komposta, lahko primešamo tudi šoto, ki zadržuje vlago in rahlja strukturo.

Gredo z lopato oblikujemo. Če se na straneh greda posipa, ji napravimo iz desk leseni okvir. Če bomo imeli gredo na stalnem mestu, jo lahko ogradimo s kamenjem, opeko....

Na koncu gredo zaščitimo s slamo ali listjem, vrtnimi odpadki, lubjem. Po potrebi to zgornjo plast dodajamo tudi kasneje.

Na področjih, kjer ni deževnikov, le-te dodamo.

Greda se v roku enega leta posede približno za polovico višine (odvisno od vrste surovin). Z vsakoletnim dodajanjem komposta (ob sajenju in saditvi) in zastirke, ohranjamo ustrezno višino, ki nam omogoča lažje rokovanje z gredo.

Na visoki gredi dobro raste zelenjava in je dobre kakovosti, ker se znotraj grede sprošča toplota.

Na gredi uspevajo rastline skozi celo leto.

Spomladi začnemo s pridelavo mešanih kultur, preko leta pa zapolnjujemo prazna mesta z novimi rastlinami.

Na vrh grede sejemo višje rastline, ob straneh nižje. Če bi visoke rastline sejali ob vznožje, bi nas ovirale pri dostopu do rastlin na vrhu grede.

Prednosti visoke grede:

- povečanje obdelovalne površine, povečan pridelek;
- enostavnejše delo, manj sklanjanja;
- hitrejša proizvodnja humusa- prhka zemlja, hitrejši razvoj korenin;
- toplejša tla in zgodnejše uspevanje zelenjave.

V poletnih dneh, ko je vroče, se zemlja hitreje izsušuje. Potrebno je dodajati zastirko (cca 20 cm) in po potrebi zalivati.

Po 5 do 6 letih je plast humusa debela 30cm.

Po tem času se višina grede zmanjša, tudi rodovitna prst se izčrpa. Takrat ponovno iz vseh organskih odpadkov, ki so se nam nabrali, naredimo novo visoko gredo. Lahko pa vsako leto visoko gredo (najbolje jeseni) podaljšujemo in na ta način ustvarjamo letno uporabo vseh organskih surovin (tudi za pridobivanje humusa) znotraj našega vrtnarjenja.

Na splošno je z visoko gredo manj dela kot z navadno.

Spodaj pa še nekaj fotografij:

Izkopali smo vrtno zemljo 20 cm v globino. Izkopane kose trate in zemljo smo umaknili stran za kasnejšo uporabo. V izkopana tla smo dali na dno debelejšše, nato tanjše veje in vejice sadnih dreves in grmičkov v višino 50 cm.

Med organskimi odpadki je bil tudi slepec, ki smo ga skupaj z njimi dali na visoko gredo.

Veje in vejice se medsebojno prepletajo in omogočajo zračnost grede. Nanje smo nato položili izrezane kose izkopane trate in organske odpadke.

Izkopano zemljo smo uporabili za oblikovanje grede.

Vrtni zemlji smo dodali drobni kompost, nato smo jo zastrli z listjem in suho ne osemnjeno travo.

Buče so pokazale že na začetku, da so za njih najboljše pogoji za rast.

Krompir je bil eden izmed tistih rastlin na visoki gredi, ki si je našel prostor za rast kar sam. Dovolili smo mu.

Visoka greda je postajala z vsakim dnem bolj porasla z rastlinami (junij 2011).

Malo stran od hrena so si vzele svoj prostor buče.

Začeli smo pobirati prve pridelke (bob, cvetove kamilic...).

Prazna mesta smo zasadili z novimi sadikami (pozno belo in rdeče zelje, brstični ohrovt).

Med uporabne rastline smo zasadili preventivne rastline kot so boreč, tagetes.

Pripravila: Jožica Fabjan, 8.9.2011, za seminar »Dan šolskih ekovrtov«